

Tornya Erika RSCJ

Nincs olcsó spiritualitás

A Párbeszéd Házában nyáron nagyszerű előadást tartott **Henri Boulad**, a misztikus hírében álló egyiptomi jezsuita. Az emberről, az egyházzól, a hétköznapokban megélhető spiritualitásról kérdeztük.

Hogyan jellemezné a mai kor vallásos emberét?

Manapság a vallásosság és a vágy a mély lelkiség iránt gyakran két különböző történet. Miért? Azért, mert a vallásosság üres formalizmusba, szertartásosságba eshet, ez válthatja fel a lelkiséget az egyházban. Az emberek elutasítanak minden formalizmust, ami nem találkozik a saját meggyőződésükkel. Ez nem azért van, mert a mai kor embere rosszabb, mint korábban, hanem hitelességre vágyik. Személyes meggyőződésre van szükség a hithez, a vallásossághoz. A spiritualitás a hétköznapi életünk lelke. Megtestesül a szeretetben, a kapcsolatokban, a munkában, a világ átférfálásában. A technikában, a technológiában, a tudományban, a megismerésben, az ökológiában, a természet felfedezésében. Mindenhol. Ha ez a lelkiség nincs meg az egyházban, akkor máshol fogják az emberek keresni. Erre sok példát látunk: keresik az indiai vallásokban, Kaliforniában, a new age-ben, Paulo Coelho *Az alkimista* című regényében, stb. Számunkra ez azt a kérdést veti föl, hogy hogyan fordítsuk le az evangéliumot a mai kor embere számára? Anthony de Mello megpróbálkozott ezzel *Jézus farmerban* (*Jesus in blue jeans*) című munkájában. A spiritualitás, a hit táplálék, erre vágnak az emberek.

A Nietzsche utáni társadalomnak nagyon nehéz megbirkózni az „Isten halott” alapélménnyel.

Századunkban egy protestáns teológus, *Dietrich Bonhoeffer* elkezdett Isten szerepéről írni. Ezzel iskolát teremtett, egy újfajta gondolkodást alapozott meg Istenről. A régi Isten halott. De a tapasztalás, a létezés, az élet Istene él, létezik. Ebben az új beszédmódban felfedezhetjük a világ spiritualitását. Már Bonhoeffert megelőzően is volt egy személy, *Teilhard de Chardin*, aki kinyitotta a kaput efelé az új gondolkodás felé. Chardinnak a vallás az evolúció szívének keresése volt: a kozmosz, a természet felfedezi a világ nyelvezetét. A spiritualitás nem „testtelen”, hanem részét képezi a világ, az élet is. Az embereket érdekli a lelkiség, szomjaznak a spiritualitás után. A kereszténység, az egyház jelenlegi kihívása, hogy meg tud-e felelni az emberiség új igényének, tud-e elegendő lelki táplálékkal szolgálni. Ki jár manapság vasárnapi misére? Az idős emberek. Az új generáció nincs ott. Mert ők nem hallgatnak olyan dolgokat, aminek nincs jelentése, jelentősége a számukra. Nagyon sok ember számára elbátortalanító ez a helyzet, hogy az egyház idős és a nyelvezete érthetetlen a mai ember számára.

Vannak-e új utak az egyházban ezek felé az emberek felé?

Ilyenek az új karizmatikus mozgalmak, például a Chemin Neuf, az Emmánuel Közösség stb. Ezek szervezettek, vonzóak. Ez mind nagyon jó. De az a benyomásom, hogy hiányzik belőlük a teológiai mély-

ség, gyakran nagyon felszínesek. Érzelmi szinten erősen működnek, de teológiailag sokkal mélyebbnek kellene lenniük. Érdemük, hogy nagyon sok ember számára segítséget jelentenek, s ez nagyon jó.

Én magam azt látom egy sokkal komolyabb megoldásnak, hogy legyenek rendszeresen találkozó kisközösségek – nevezhetjük ezeket bázisközösségeknek is –, akik mélyen megosztják életüket, együtt imádkoznak, megbeszélik, mélyítik, belsővé teszik az evangéliumot. A spirituális szomjuk által megtalálják az eredeti értelemben vett egyházat, ami nem egy nagy „multinacionális” egyház a pápával, a Vatikánnal, hanem egy 7-8-10 főből álló, havonta, két-három hetente találkozó kiscsoport – ez az egyház. Az egyház lelkiségét ezek a kis bázisközösségek – imacsoportok, reflexiók csoportok – újítyják meg. Itt nemcsak arról van szó, hogy a tagok együtt imádkoznak, reflektálnak, végül esznek együtt egy pizzát. Hanem ezek az alkalmak igazi találkozők, a találkozás helyei, lehetőségei. Mert az egyén egyedül manapság nagyon könnyen elvész. Sokáig egyedül maradni nem lehet.

Manapság viszonylag divatosak az ignáci meditációk. Ezeket egyénileg végezzük vagy kell hozzá bázisközösség is?

A tagoknak jó, ha van egyéni imaélete is. A személyes imaéletet támogatja a csoport, de a csoportban végzett közös ima

nem helyettesíti az egyéni imát. Minden embernek naponta fél órát kellene imádkoznia.

Lehetséges-e ez egy, a mai világban élő ember számára?

Értem, hogy ez nem minden nap lehetséges. De meg kell találni az alternatívákat. Például sokan elindulnak reggel hét órakor dolgozni és egy órát töltenek tömegközlekedéssel, például a metróban. Az evangéliumot a metróban is lehet olvasni. A meditációt nemcsak szobában vagy templomban lehet végezni, hanem a metróban is, az utcán sétálva, a repülőtéren, várakozás közben. Egy kevésbé izolált környezetben végzett ima is lehetséges. Inkább így imádkozunk, mintsem az időhiányra hivatkozva elhagyjuk az imát. A Szent Ignác-i hagyomány szerencsére nem a szemlélődésre helyezi a hangsúlyt. Az ima jellege *contemplation in action*, ami annyit tesz, hogy szemlélődőnek lenni a cselekvésben. Amikor én itt most önnel beszélgetek, közben imádkozom. Ezt ön nem veszi észre, de én a saját belsőmben az ima, a belső béke állapotában vagyok. Ezt úgy is lehet mondani, hogy az ima a középpontom megtalálása. Ebből a középpontból fordulok a világ felé. Az ima ebben a középpontban való megmaradást jelenti. Ehhez van szükség a napi fél óra egyéni imára, hogy megtaláljuk a belső középpontunkat és ezek után már egész nap meg is tudunk maradni ebben. Így például a főzés, az emberekkel való beszélgetés és bármilyen napi tevékenység közepette szemlélődő tudok maradni. A középpontomban maradok, és ebből nem lépek ki.

A csönd nyitja meg a szemlélődés kapuját?

Nem feltétlenül a külső csönd, hanem a belső csönd. Egy zajos utcát is lehet úgy

Fotó: Czope Anna

megélni a lelkünk mélyén, mintha teljes sivatagban lennénk. A Szent Ignác-i lelkiség lehetővé teszi a sivatagban élest a város közepén. Meg lehet élni a csöndet a legnagyobb zajban, a magányt egy teljes társadalmi környezetben. Ez azt jelenti, hogy az ignáci lelkiség nincs összefüggésben a keretekkel. Ignác például profétikus volt, amikor nem monasztikus kereteket képzelt el a jezsuiták számára (például nincs közös zsolozsma), mert ugyanazt az életformát kérte a jezsuitáktól, amilyen formában a világiak élnek manapság.

Ha egy lelkiségre szomjas fiatal vagyok, hogyan tudok hozzáfogni a kereséshez?

Sok ember van, aki a misztikáról beszél, azt keresi. Ők, ha egy bizonyos módon lélegeznek, s jógyakorlatokat végeznek, akkor már azt is hiszik, hogy misztikusok! Azt gondolják, ez a misztika! Aki

valódi spiritualitást keres, annak érdemes belépni a Szent Ignác-i Lelkigyakorlatok mechanizmusába. Első hét a megtisztulás, második hét az önmagunkról való lemondás, a harmadik és negyedik hét a Krisztusra tekintés, az evangélium szemlélése, és a végső szemlélődés a szeretet elnyeréséért. Aki nem lép be ebbe a folyamatba, az nem érkezik meg a misztikába, az nem tud megtérni. A megtérés a lét legmélyén történő átalakulás. Nincs olcsó spiritualitás.

De az utak különbözők...

Az utak különbözők, de a belső folyamat megegyezik. Az ember legmélye nem az egyéniség, hanem a személy, ez a lélek helye. Az ide való eljutás teljes önmegtagadást jelent. Aki meg akarja találni, annak el kell veszíteni önmagát. Az ego, a személy halála nyitja meg a lelkünket. Isten szeretete tölt el bennünket, ha nyitva vagyunk. Ha az ego meghal, megnyílunk mások, a szeretet felé, vagyis túllépünk az önszereteten. A Lelkigyakorlatok első hetében a fizikai, testi szenvedély hal meg (az egyéniség), a másodikon az ego. A Lelkigyakorlatok lényege a halál. Manapság félünk a haláltól, az önmegtagadástól, könnyű, egyszerű lelkiségre vágyunk, pedig minden lelki átalakulás egy keresztút. Az evangélium botránya is ebben áll, hiszen nehezen értjük az áldozat jelentőségét. Az ego folyamatosan az értelmét keresi Jézus önkéntes áldozatának. Nehezen vágunk bele a mély átalakulásba, mert állandóan velünk van a kérdés: *Miért?* Ez a kérdés az ego-tól származik. Ezt az ego-t kell engedni szétörni. Ha ez megtörténik, univerzálisak, egyetemesekek leszünk. Elveszted a határaidat, túljutsz az önszereteten – ez az evangélium! Ha lemondtál az ego-ról, ezután lesz erőd magányossá, sebezhetővé – imádkozóvá válni.